

Prosjektbeskrivelse «Rekruttering til landbruket» i Balsfjord kommune.

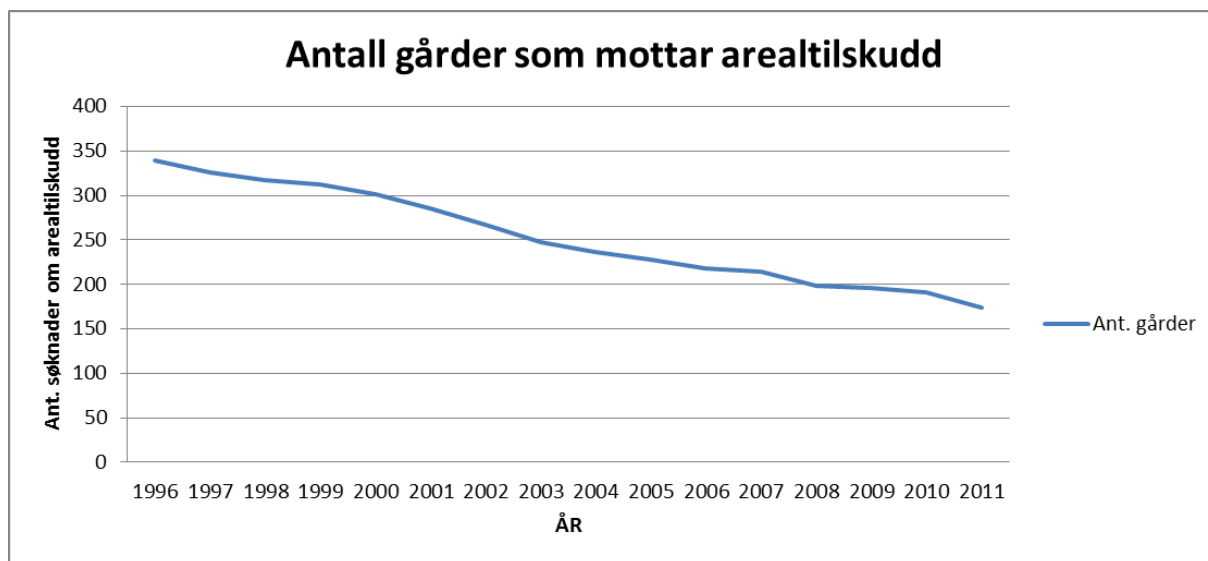
Formålet:

Formålet er å sikre rekruttering til landbruket i Balsfjord kommune. Det settes fokus på å stimulere til økt rekruttering til landbruket, samtidig som det er viktig å beholde driften på gårder som er i drift i dag. Fokuset rettes spesielt på gårder hvor fremtiden er usikker med hensyn til generasjonsskifte. Det vil også settes fokus på nye bygdenæringer som en viktig del av å gjøre landbruket mer attraktivt.

Visjonen:

Balsfjord kommune, Nord-Norges største landbrukskommune- også i fremtiden!

Lengre tids nedleggelse av aktive gårdsbruk i kommunen er bekymringsfullt. Figur 1 viser utviklingen fra 1996 til 2011 og den viser et synkende antall gårder som søker om arealtilskudd for hvert år. Høsten 2009 gikk Fylkesmannen i Troms og Balsfjord kommune sammen om et forprosjekt som avdekket rekrutteringssituasjon til landbruket i Balsfjord kommune. Resultatet av dette arbeidet er en rapport basert på en spørreundersøkelse som kartla rekrutteringssituasjonen hos produsenter over 49 år. Forprosjektet konkluderte med at rekrutteringssituasjonen i kommunen er svært usikker på mange gårdsbruk. Det indikeres at det er flere som driver gården lenger enn de ville ha gjort hvis de hadde noen til å overta gården (Vedlegg 1). Tine sin rapport «Analyse–Melk i Troms» predikerer ytterlig nedgang melkeproduksjonen. Tine sitt mål er å opprettholde 34 mill. liter kumelk ettersom dette er naturlig produksjonsmål i historisk sammenheng. I 2011 ble det produsert 30,2 mill. liter melk.

Figur 1 Viser en oversikt over antall gårder som har søkt om arealtilskudd (tildelingen i august) i Balsfjord fra 1996 til 2011. Tallene er hentet fra SSB.

Dersom det fokuseres på landbruket lokalt i kommunen, fylkesmannen fokuserer med sitt taktskifte i landbruket i Balsfjord, og sentrale myndigheter holder ett positivt trykk på næringen og økonomien, ansees det å være mulig å snu den negative utviklingen i landbruket. Økonomien i landbruket generelt er vanskelig å påvirke vesentlig i et lokalt prosjekt, men det ønskes å fokusere på de områder hvor det er mulig for kommunen å oppnå positive resultater. Kommunen har som visjon å snu den negative trenden; hvor antall gårder som blir lagt ned er flere enn antallet gårder som starter opp/ blir overdratt. Dette mener vi er mulig gjennom de målene og tiltakene som er nevnt nedenfor.

Balsfjord kommune, Nord-Norges største landbrukskommune- også i fremtiden!

Mål:

- 1. Opprettholde antall gårder som er i drift ved prosjektstart.**
- 2. Øke antall bruk i omsetning på det åpne markedet av landbrukseiendommer til landbruksformål– 3 bruk i prosjektperioden.**
- 3. Senke gjennomsnittsalderen på produsentene i kommunen.**

1 Opprettholde antall gårder som er i drift ved prosjektstart.

Prosjektet har satt seg som mål å opprettholde antall gårder som er i drift ved prosjekt start. I 2011 var det 174 søknader om produksjonstilskudd (søknader om arealtilskudd blir mål på antall aktive gårdsbruk). Det er en negativ trend i landbruket hvor flere legger ned og prognosene i ulike rapporter viser en videre negativ trend. Denne utviklingen ønsker vi å endre i prosjektet og målet er da og ikke miste flere bruk. Det er noen gårder som ble lagt ned i 2011, og med dette prosjektet vil målsetningen være at det ikke legges ned flere gårdsbruk i prosjektperioden.

Tiltak		Kostnader utover prosjektmidlene
Nettverk og kompetanseheving	Arrangere samlinger lokalt som Landbruks cafe, kurs og seminarer med interessante temaer	Eksterne midler for eksempel fylkeskommunen
Skape mer optimisme rundt fremtidig landbruk, positivitet og pågangsmot	Lokale samlinger; Landbruks cafe blir arrangert 4 ganger i året. Lett faglig påfyll og sosial bit. Lokale studieturer. Uformelle samlingspunkt.	Nei
«sanering geit»	Med pålagt trekk i melkeprisen hos bønder som	Nei

	ikke sanerer vil det bli viktig å følge opp disse brukene ekstra, ettersom noen bruk står ovenfor et generasjonsskifte i tillegg.	
Oppfølging av bønder som nærmer seg generasjonsskifte.	Se på ordning som kan innarbeides i daglige rutiner, hvor kommunen tar en tlf til bønder det året de fyller 45 og tar en prat om deres syn på fremtiden til gården.	Nei
Årlig Studietur	Pga. behov for oppdatering av driftsbygninger.	Prosjektet og ekstern finansiering

2 Øke antall bruk i omsetning på det åpne markedet av landbrukseiendommer til landbruksformål– målet er å få omsatt 3 gårdsbruk som har konsesjonsplikt i prosjektperioden.

Tiltak	Kostnader utover prosjektmidlene
Kartlegge gårdsbruk uten drift, ledige bruk og bruk som nærmer seg generasjonsskifte.	Nei
Kontakte disse gårdsbrukene for å informere om prosjektet, sette fokus på generasjonsskifte og mulighet for salg. Første kontakt i brev form	Nei
Se på mulige administrative tiltak som kan påvirke slik at gårdsbruk ikke blir stående tomme/ nedlagte.	Nei
Lage og bruke eksisterende informasjonshefter om temaene rundt overdragelse/salg.	Nei

3 Senke gjennomsnittsalderen på produsentene i kommunen.

Tiltak	Kostnader ut over prosjektmidlene
Oppfølgingssystem av nye bønder	Når gårdsbruk blir overdratt får den personen som overtar tilbud om veiledning/prat med landbruksavdelingen i kommunen og settes i

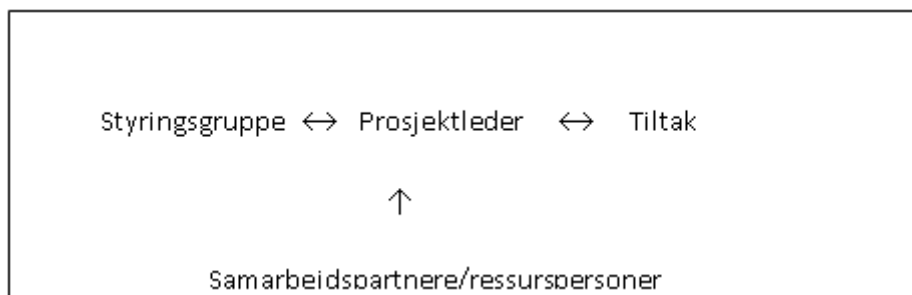
	kontakt med Nortura, Tine, Landbruk Nord osv.	
Sette fokus på bygdenæringer; øke entreprenørskap og innovasjon	Bygde forsk har kommet frem til at tilleggsnæring på gårdsbruk øker interessen for å overta gården.	Ekstern finansiering ved behov
Følge opp Inn på tunet og jobbe for bedre stabilitet for Inn på tunet tilbydere.		Nei
Omsetning gårder	Øke tilgjengeligheten til de som ønsker å starte egen gård.	Nei, mulig ekstern finansiering er nødvendig.

Rammebetingelser

Prosjektet gjennomføres i forhold til de mål som er satt og tiltakene. Det er åpent for endringer i tiltakene ved behov eller vesentlige endringer i rammebetingelsene. Prosjektet omfatter Balsfjord kommune, men det åpnes for samarbeid over kommunegrenser der det er aktuelt og mest effektivt. Kompetanse hevende tiltak vil også bli tilbudt Troms for øvrig når det er hensiktsmessig.

Organisering

Ansvarlig for prosjektet er Balsfjord kommune. Det er tilsatt en person i en full stilling som prosjektleder. Prosjektet består av en styringsgruppe og prosjektlederen. Styringsgruppen møtes annenhver måned eventuelt oftere ved behov. Øvrige samarbeidspartnere og resurspersoner kobles til prosjektet ved behov. Prosjektleder har ansvar for å definere hvilke områder prosjektet skal jobbe med, sette mål og tiltak i samarbeid med styringsgruppen. Prosjektleder har ansvar for fremdriften i prosjektet og gjennomføring av tiltakene for å nå målene.

Figur 2 viser oversikt over prosjektets organisering.

Styringsgruppen består av:

Fylkesmannen i Troms
 Politikerrepresentant
 Adm. Balsfjord kommune, Fagsjef Landbruk
 Landbruk Nord - Ann-Kariin Staff
 Tine – Jan Vidar Olsen
 Nortura – Birger Theodorsen
 Balsfjord bonde- og småbrukerlag ved Per-Arne Slettmo
 Balsfjord bondelag – ved Arild Heim
 Malangen bondelag – ved Stian Mosli
 Selnes bondelag – ved Inge Thorwarth
 Ungdomsrepresentant - ved Merethe Stenvold Russenes

Samarbeidspartnere:

Fylkesmannen
 Balsfjord kommune
 Tine
 Nortura
 Landbruk Nord
 Balsfjord bonde
 Balsfjord bondelag
 Malangen bondelag
 Selnes bondelag
 Reislivsforum
 Tromsø kommune
 Med fler

Kritiske suksessfaktorer:

- Politisk forankring
- Prosjektet prioriteres av kommunen
- Lokalt engasjement
- Godt samarbeid med næringsaktørene og faglagene

- God kontakt med bøndene i kommunen

Kvalitetssikring:

Prosjektet er forankret hos Fylkesmannen i Troms og Balsfjord kommune. Det er oppnådd en god kontakt med næringsaktører og faglagene som er positive til prosjektet. Prosjektet skaper engasjement hos bøndene.

Økonomi

Finansiering:

Finansieringskilde:	Beløp	Merknader
Tilskudd midler Fylkesmannen	750 000	
Kommunale egenandeler	750 000	
Annen finansiering		
Sum finansiering	1 500 000	

Budsjettet er satt til 1 500 000 kroner. For full finansiering av prosjektet søkes det om å få tildelt det resterende beløpet på 395 440 kr gjennom skjønnsmidlene fra fylkesmannen 2012.

Budsjett

	År 2011	År 2012	År 2013	Sum alle år	Merknader
Lønn og arbeidsgiveravgift				1 020 000	
Reise og opphold	10 000	30 000	20 000	60 000	
Kompetanseheving og studieturer, samt sosiale sammenkomster	30 000	70 000	50 000	150 000	
Konferanser/oppfølging	20 000	50 000	30 000	100 000	
Kontorhold m/ mer	40000	40 000	40 000	120 000	
Møtekostnader	10 000	10 000	10 000	30 000	
Uforutsette utg.	7000	7000	6000	20 000	
SUM	117 000	207 000	156 000	1 500 000	

Milepælplan

Milepælsplan: Denne vil være under konstant forandring gjennom prosjektperioden.

<i>Andre milepæler/aktiviteter underveis i prosjektet:</i>			
<i>Ca startdato (dd.mm.åå)</i>	<i>Beskrivelse av aktivitet</i>	<i>Ansvarlig person/gruppe</i>	<i>Ca sluttdato (dd.mm.åå)</i>
25.11.11	Fårikålfest: Offisiell åpning av prosjektet og sosial sammenkomst.	Prosjektleder	25.11.11
2011	Strategi og satsningsområder definert	Prosjektleder	2011
01.12.2011	Starte prosessen med å kontakte gårdseiere som er potensielle selgere av gårdsbruk	Prosjektleder	05.09.2013
Des. 2011	Søkt om full finansiering av prosjekt gjennom skjønnsmidlene	Prosjektleder	11.01.2012
04.01.12	Start kursserie: Kurs innen landbruksøkonomi	Prosjektleder	01.12.2012
10.01.2012	Landbrukscafe 1	Landbruk Nord og prosjektleder	
03. 02.2012	Møte med rektorene i forhold til Inn på TUNET	Prosjektleder	
08.02.2012	Karriere camp 9. klasse	Ungdomsskolene, bonde og småbrukerklaget og prosjektleder	
Februar/mars	Tiltenkt kurs Nortura med studietur lokalt	Prosjektleder og Lars Ivar Fause.	30.03.2012
Mars	Sende ut brevet ang salg		mars
Mars	Landbrukscafe 2	Landbruk Nord og prosjektleder	
september	Følge opp brevet angående generasjonsskifte	Prosjektleder	november
September	Landbruksdagene	Landbruk Nord og prosjektleder	
september	1. evaluering av prosjektet	Styringsgruppen	
Oktober/Nov	Vei valgs kurs, generasjonsskifte.	NILF og Økonomiforbundet (prosjektleder)	
2013	Oversendelse rapport FM	Prosjektleder	05.09.2013

2013	Sluttevaluering prosjektet	Prosjektleder med styringsgruppen	10.09.2013